

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova
IMSP Institutul de Medicină Urgentă

PROCEDURĂ OPERAȚIONALĂ
PRIVIND MANAGEMENTUL CAZURILOR DE DECES

CHIȘINĂU, 2025

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura operațională nr. 01/160 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: PO privind managementul cazurilor de deces	Secția anatomie patologică Secția Managementul Calității serviciilor medicale

1. Lista responsabililor de elaborarea, verificarea și aprobarea ediției sau, după caz, a reviziei în cadrul ediției procedurii operaționale.

Nr. Crt	Elemente privind responsabil/aprobat	Nume și prenume	Funcția	Data	Semnătura
	1	2	3		
1.1	Aprobat	Manea Diana	Director IMSP IMU		
1.2	Verificat	Maxim Igor	Vicedirector medical		
1.3	Verificat	Vovc Liviu	Șef secție Managementul Calității serv. medicale	24.01.2025	
1.4	Elaborat	Bîrzoil Lilian	Șef secție anatomie patologică	22.01.2025	

2. Situația edițiilor și a reviziilor în cadrul edițiilor procedurii operaționale

Nr. Crt	Ediția/revizia în cadrul ediției	Componența revizuită	Modalitatea reviziei	Data la care se aplică prevederile ediției sau reviziei ediției
2.1	Ediția 1			
2.2	Revizia 1			

3. Lista persoanelor la care se difuzează ediția, sau, după caz, revizia din cadrul ediției procedurii operaționale

Nr. Crt	Scopul difuzării	Exemplar numărul...	Compartiment	Funcția	Nume și prenume	Data primirii	Semnătura
	1	2	3	4	5	6	7
3.1	Aplicare	1	Președintele Consiliului Calității	Vicedirector medical	Maxim Igor		
3.2	Aplicare	2	Secția managementul Calității serv. medicale	Șef	Vovc Liviu		
3.3	Aplicare	3	Administrația	Asistent medical șef	Pînteac Olga		
3.4	Aplicare	4	Secția anatomie patologică	Șeful secției	Bîrzoil Lilian		

4. Scop

Procedura descrie etapele și responsabilitățile privind managementul cazurilor de deces survenite în cadrul IMSP IMU, asigurând respectarea cadrului legal, a demnității persoanei decedate și a cerințelor de biosecuritate.

5. Domeniu de aplicare

Se aplică în toate secțiile și compartimentele IMSP IMU unde se constată cazuri de deces și implică personalul medical, administrativ și auxiliar responsabil de consemnarea, raportarea și gestionarea situației.

6. Definiții și abrevieri

- Caz de deces – încetarea ireversibilă a funcțiilor vitale ale unei persoane internate sau aflate sub supravegherea IMSP IMU.
- Certificat medical constatator al decesului – document oficial emis de medicul curant sau medicul desemnat.
- Morgă – spațiul special destinat păstrării temporare a persoanelor decedate.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura operațională nr. 01/160 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: PO privind managementul cazurilor de deces	Secția anatomie patologică Secția Managementul Calității serviciilor medicale

7. Responsabilități

- Medicul curant – constată și consemnează decesul, informează familia și completează documentele medicale.
- Asistenta medicală – anunță medicul curant și asistenta șefă, sprijină familia și gestionează documentele aferente.
- Asistenta șefă – coordonează activitatea personalului, se asigură de aplicarea procedurilor și comunică administrației.
- Personalul auxiliar – transportă corpul în condiții de siguranță la morgă.
- Conducerea IMSP IMU – monitorizează respectarea procedurilor și legislației.

8. Descrierea procesului

8.1. Generalități:

În vederea externării pacienților decedați în cadrul IMSP IMU sunt necesare o serie de etape, cum ar fi constatarea decesului, transportul pacienților decedați în morga Serviciului de Anatomie Patologică, autopsierea cadavrelor, hotărârea autopsiei anatomo-patologice versus medico-legală versus scutirea de autopsie, întocmirea certificatului constatator de deces.

8.2. Constatarea decesului:

- 8.2.1. Decesul se constată, după caz, de către medicul curant sau, în lipsa acestuia, de către medicul de gardă, care consemnează data și ora decesului în fișa medicală a bolnavului de staționar cu semnătură și parafă.
- 8.2.3. Medicul curant sau, în lipsa acestuia, medicul de gardă care a constatat decesul scrie epicriza de deces, menționând data completării acesteia, semnează și parafează;
- 8.2.4. Anunțarea aparținătorilor sau a reprezentantului legal despre survenirea decesului se face după două ore de la constatarea acestuia de către un reprezentant al instituției, anunțul se face telefonic, telegrafic etc.;
- 8.2.5. Sunt respectate convingerile religioase ale pacientului, este asigurată planificarea și executarea tuturor procedurilor în caz de deces al pacientului;
- 8.2.6. După constatarea decesului, cadavrul este păstrat două ore în secția unde a fost internat pacientul, într-o cameră special amenajată;
- 8.2.7. Obligatoriu, în fișa medicală a bolnavului de staționar se fixează ora transferului cadavrului în secția anatomie patologică cu semnătura medicului curant/medicului de gardă.

8.3. Completarea documentației medicale în caz de deces:

Fișa medicală a bolnavului de staționar se completează cu:

- a) datele de identificare;
- b) diagnosticul clinic definitiv cu data stabilirii lui;
- c) înregistrarea semnelor morții clinice cu indicarea orei constatării lor, urmată de semnătura medicului;
- d) măsuri de resuscitare (PCN-4 2012 „Moartea subită cardiacă”);
- e) înregistrarea semnelor morții biologice cu indicarea orei constatării lor, urmată de semnătura medicului;
- f) fixarea orei la care s-a permis transferul cadavrului în secția anatomie patologică cu semnătura medicului curant/medicului de gardă;
- g) epicriza clinică postmortem;
- h) originale materiale investigațiilor și măsurilor curative efectuate (radiograme, tomograme, ECG, analize de laborator, protocoale intervenții chirurgicale, foi de indicații terapie intensivă etc.).

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura operațională nr. 01/160 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: PO privind managementul cazurilor de deces	Secția anatomie patologică Secția Managementul Calității serviciilor medicale

Nota 1: Moartea clinică începe odată cu oprirea inimii și a respirației, care determină și oprirea circulației sangvine cerebrale. Moartea clinică durează în mediu 3–5 minute și în condițiile instituirii măsurilor de resuscitare poate fi 4 minute, fenomen ce poate duce la apariția unor leziuni ireversibile.

Nota 2: Moartea biologică reprezintă procesul final autolitic al tuturor țesuturilor; necroza neuronilor survine la o oră după oprirea circulației.

8.3. Transportul decedatului la morgă:

- 8.3.1. Transferul cadavrului pacientului decedat din secția spitalicească în serviciul anatomie patologică (morgă) se efectuează în termen de 2–3 ore după constatarea morții biologice.
- 8.3.2. Decedatului i se va aplica pe antebraț/degetul mare o brățară de identificare cu nume, prenume, vârstă, secția unde a fost internat, data și ora decesului.
- 8.3.3. Decedatul este transportat dezbrăcat, fără obiecte de valoare, învelit într-un cearșaf sau introdus într-un sac de plastic opac.
- 8.3.4. Transportul decedaților la morgă se realizează în automobil special destinat/căruciorului cu targa cu roțile.

8.4. Admiterea și identificarea decedatului în prosectură:

Admiterea și identificarea decedatului în serviciul anatomie patologică (prosectură) se realizează prin înscrierea în Registrul de înregistrare a primirii și eliberării cadavrelor, menționându-se data, ora, numărul fișei medicale, datele de identificare ale decedatului, semnătura medicului și a personalului implicat.

8.5. Autopsierea anatomo-patologică a cadavrului:

- 8.5.1. Autopsia anatomo-patologică se efectuează obligatoriu în toate decesele survenite în spital care nu sunt cazuri medico-legale.
- 8.5.2. În cazul transferului cadavrului pacientului decedat între orele 14:30 – 6:00, fișele medicale se prezintă în secția anatomie patologică nu mai târziu de ora 10 dimineața următoare.
- 8.5.6. Înregistrarea foto/video a leziunilor este permisă doar colaboratorilor secției anatomie patologică.
- 8.5.7. Examenul histopatologic al materialului necropsic este obligatoriu și se efectuează în toate cazurile.

8.6. Scutirea de autopsie:

În anumite cazuri, șeful secției anatomie patologică poate să anuleze necropsia din considerente religioase sau alte motive, în baza adresării în scris a familiei/reprezentantului legal.

8.7. Transferul la Centrul de Medicină Legală:

- 8.7.1. În cazurile de moarte violentă sau suspiciune, cadavrul este transmis obligatoriu la expertiza medico-legală.
- 8.7.4. Personalul medical asigură transferarea în siguranță a cadavrului în morga Centrului de Medicină Legală nu mai târziu de 4 ore de la momentul constatării morții biologice.

8.8. Nrevendicarea cadavrului:

- a) După 3 zile de la deces va fi anunțată poliția de sector;
- b) Dacă într-un interval de 10 zile nu se prezintă aparținătorii, cadavrul se consideră nrevendicat și se efectuează înhumarea prin serviciul funerar;
- c) Dacă cadavrul este rezident al Republicii Moldova, dar nu în municipiul Chișinău, înhumarea se efectuează prin primăria locală.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura operațională nr. 01/160 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: PO privind managementul cazurilor de deces	Secția anatomie patologică Secția Managementul Calității serviciilor medicale

8.9. Eliberarea certificatului medical constatator de deces:

Înregistrarea cazului de deces se efectuează în sistemul informațional „Constatarea medicală a nașterii și decesului” (SI eCMND), cu eliberarea ulterioară a avizierului aparținătorilor decedatului.

8.10. Eliberarea cadavrului din morgă:

Eliberarea cadavrului din morga IMSP IMU se realizează de către personalul serviciului anatomopatologic pe baza avizierului și documentelor necesare.

8.11. Decesul persoanei fără fișă medicală a bolnavului de staționar/UPU:

În cazul decesului subit survenit pe teritoriul IMSP IMU, se apelează serviciul Național Unic pentru Apelurile de Urgență 112 din Republica Moldova.

9. Documente de referință

SR EN ISO 9001:2008, actualizat în 2015 – Sistem de management al calității. Principii fundamentale și cerințe de bază;

SR ISO IWA 1:2009 – Sisteme de management al calității. Linii directoare pentru îmbunătățiri de proces în organizațiile de servicii de sănătate;

SR CEN/TS 15224:2007 – Servicii de sănătate. Sisteme de management al calității. Ghid pentru utilizarea standardului EN ISO 9001.

6.1. Reglementări internaționale:

Regulamentul UE nr. 1025/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind standardizarea europeană.

6.2. Reglementări naționale:

Legea nr. 411-XIII din 28.03.1995, Ocrotirea Sănătății;

Legea nr. 263 din 27.12.2005, cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului;

Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal;

Ordin Ministerului Sănătății nr. 132/47/50 din 29.04.2004, cu privire la aprobarea certificatului medical constatator al decesului (formular nr. 106/e).

Ordinul Ministerului Sănătății nr. 265 din 03.08.2009, „Privind Instrucțiunea cu completarea Fișei medicale a bolnavului de staționar (Formular 003/e – 2012)”;

Ordinul Ministerului Sănătății nr. 915 din 11.11.2024, „Cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Subdiviziunii de Management al Calității serviciilor medicale”.

Ordinul Ministerului Sănătății nr. 303 din 06.05.2010, „Cu privire la asigurarea accesului la informație privind propriile date medicale și lista intervențiilor medicale care necesită perfectarea acordului informat”;

Ordinul Ministerului Sănătății nr. 722 din 16.07.2012, „Cu privire la ameliorarea activității serviciului anatomopatologic și citologic în Republica Moldova”;

Ordinul Ministerului Sănătății nr. 426 din 11.05.2012, „Privind aprobarea formularelor statistice de evidență medicală primară”;

Ordinul MS nr. 424 din 02.06.2017, „Cu privire la aprobare Standartului de organizare, funcționare și practică în cadrul Unităților de Primiri Urgente”;

Ordinul Ministerului Sănătății nr. 756 din 17.09.2024, „Cu privire la lansarea și implementarea Sistemului Informațional „Constatarea medicală a nașterii și decesului” (eCMND).”

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura operațională nr. 01/160 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: PO privind managementul cazurilor de deces	Secția anatomie patologică Secția Managementul Calității serviciilor medicale

6.3. Reglementări secundare:

Ordinul MS nr. 1038 din 23.12.2016, „Cu privire la aprobarea Listei indicatorilor de performanță a activității instituției medico-sanitare publice și Regulamentului privind modul de evaluare a indicatorilor de performanță a activității instituțiilor medico-sanitare publice”.

10. Anexe

- Model registru de evidență a cazurilor de deces.
- Fișă de raportare a decesului.
- Instrucțiuni pentru personal privind managementul cazurilor de deces.

Anexa 1 – Model registru de evidență a cazurilor de deces

Nr. crt.	Nume pacient	Data și ora decesului	Medicul constator	Semnătura

Anexa 2 – Fișă de raportare a decesului

Data: _____
 Secția: _____
 Nume pacient: _____
 Ora decesului: _____
 Medicul constator: _____
 Cauza preliminară a decesului: _____
 Semnătura responsabilului: _____

Anexa 3 – Instrucțiuni pentru personal privind managementul cazurilor de deces

- Anunțați imediat medicul curant și asistenta șefă.
- Asigurați confidențialitatea și sprijinul familiei pacientului.
- Completați documentele medicale și administrative conform legislației.
- Transportați corpul în condiții de siguranță la morgă.
- Respectați normele de biosecuritate și igienă.
- Raportați imediat orice incident către conducere.

Completări suplimentare

- Stabilirea unui protocol diferențiat pentru cazurile medico-legale și non-medico-legale.
- Asigurarea unui spațiu dedicat de consiliere a familiei în cadrul instituției.
- Crearea unui plan de urgență pentru situațiile cu decese multiple (dezastre, accidente colective).
- Instruirea periodică a personalului privind procedurile de biosecuritate și comunicarea empatică cu familiile.

Indicatori de performanță

- Timpul mediu de constatare și documentare a decesului.
- Numărul incidentelor raportate privind nerespectarea normelor de biosecuritate.
- Nivelul de satisfacție a familiilor privind comunicarea și suportul oferit (%).
- Numărul de instruiți anuale efectuate pentru personal.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova IMSP Institutul de Medicină Urgentă	Procedura operațională nr. 01/160 IMSP Institutul de Medicină Urgentă
TITLU: PO privind managementul cazurilor de deces	Secția anatomie patologică Secția Managementul Calității serviciilor medicale

Cuprins

1. Lista responsabililor de elaborarea, verificarea și aprobarea ediției sau, după caz, a reviziei în cadrul ediției procedurii operaționale.....	1
2. Situația edițiilor și a reviziilor în cadrul edițiilor procedurii operaționale	2
3. Lista persoanelor la care se difuzează ediția, sau, după caz, revizia din cadrul ediției procedurii operaționale.....	2
4. Scop.....	2
5. Domeniu de aplicare.....	2
6. Definiții și abrevieri.....	2
7. Responsabilități	3
8. Descrierea procesului	3
8.1. Generalități:.....	3
8.2. Constatarea decesului:	3
8.3. Completarea documentației medicale în caz de deces:	3
8.3. Transportul decedatului la morgă:	4
8.4. Admiterea și identificarea decedatului în prosectură:	4
8.5. Autopsierea anatomo-patologică a cadavrului:	4
8.6. Scutirea de autopsie:	4
8.7. Transferul la Centrul de Medicină Legală:.....	4
8.8. Nerevendicarea cadavrului:	4
8.9. Eliberarea certificatului medical constatator de deces:	5
8.10. Eliberarea cadavrului din morgă:.....	5
8.11. Decesul persoanei fără fișă medicală a bolnavului de staționar/UPU:.....	5
9. Documente de referință	5
6.1. Reglementări internaționale:	5
6.2. Reglementări naționale:	5
6.3. Reglementări secundare:	6
10. Anexe.....	6
Anexa 1 – Model registru de evidență a cazurilor de deces	6
Anexa 2 – Fișă de raportare a decesului	6
Anexa 3 – Instrucțiuni pentru personal privind managementul cazurilor de deces.....	6
Completări suplimentare	6
Indicatori de performanță.....	6
11. Cuprins.....	7